

Tijdschriften

Vlijmscherp stokje in zeepaard

In Amsterdam worden schrijvers geacht zich met meer zaken dan alleen maar literatuur bezig te houden. Als ze al niet in De Balie hun mening moeten geven over de wereldpolitiek, dan worden ze gevraagd in muziekcentrum de IJsbreker hun favoriete muziek te programmeren of om in filmtheater Rialto een 'persoonlijk antwoord' op een filmklassieker te formuleren.

Dit 'Schrijvers kiezen film'-programma is bedacht door het halfjaarlijkse 'literaire kunsttijdschrift' *Kastalia* dat sinds 1999 voor een interessante aanvulling op de tijdschriftenmarkt zorgt. In het volgende nummer, dat voorjaar 2002 verschijnt, zullen de filmessays van Willem Jan Otten en Charlotte Mutsaers worden gepubliceerd. De lezing die Kristien Hemmerchts afgelopen zondag in Rialto gaf over Stanley Kubricks zwanenzang *Eyes Wide Shut* opent het nu verschenen vijfde nummer.

Hemmerchts richt haar aandacht op de seksuele strijd tussen de twee hoofdpersonen en analyseert heel fijntjes waarom de man nooit opgewassen zal zijn tegen de verlangens van zijn vrouw: 'In haar droom zal ze heel veel mannen neuken, en opnieuw zal ze haar man uitlachen, want hij is een onnozelaar die alleen ziet en hoort wat hij wil horen.' Een onderdeel van het verhaal van Hemmerchts is dat het duidelijk een lezing is voor mensen die na afloop de film gaan zien. Lezers van *Kastalia* die *Eyes Wide Shut* hebben gemist, zullen naar een vi-

deotheek moeten, anders blijven zij met veel vragen achter.

Het verhaal van Cees Nooteboom over het hervinden van de *Wilde aardbeien* van Ingmar Bergman staat wat dat betreft meer op zichzelf, maar het betreft hier dan ook een voorpublicatie uit zijn binnenkort te verschijnen essaybundel *Nootebooms hotel*. Zoals in veel van Nootebooms verhalen komt ook hier het woordje 'ik' iets te vaak voor, maar dit neemt niet weg dat zijn beschrijvingen van het 'domein van de geesten' dat film volgens hem is, zeer lezenswaardig zijn. Al heeft zijn bijdrage niets met de Rialto-serie te maken en al kun je je derhalve afvragen waarom de redactie van *Kastalia* juist dit verhaal nu heeft opgenomen.

Het derde essay over film komt van schrijfster Emily Kocken, die na geruime tijd het beroemde en door haar geïdealiseerde zeepaardenfilmje van de Fransman Jean

Painlevé uit 1934 terugziet: 'Tot mijn verbijstering zie ik een vlijmscherp aanwijsstokje de opgeblazen buik van het hoogzwangere zeepaard opensnijden en vrolijk in de embryo's prikken.' Dit had zij nooit verwacht van een man die als eerste van zijn tien cinematografische geboden stelde: 'You will not make documentaries if you do not feel the subject.'

De opzet van het goed vormgegeven *Kastalia* is vanaf het begin geweest om kunstenaars te laten schrijven over de ontstaansgeschiedenis van kunstwerken en om schrijvers te vragen hun meningen over voltooide kunstwerken op papier te zetten. Het blad wil de grenzen tussen kunst en literatuur opheffen omdat enerzijds 'kunst op belangrijke momenten met geen pen te beschrijven valt' en anderzijds schrijvers en kunstenaars 'een eeuwig werkterrein met elkaar delen'.

Dit uitgangspunt heeft tot nu toe vijf interessante en verrassende nummers opgeleverd, al blijft het nog altijd riskant om beeldend kunstenaars te vragen de pen te hanteren. Zo haalt de schilder Arie Schippers in zijn Spaanse dagboektekeningen, nog afgezien van zijn slechte Nederlands, regelmatig het dubieuze niveau van het Cruijff-aforisme: 't Komt altijd terecht. Tenzij het mislukt.' Na dit soort wijsheden kun je alleen maar kan denken: 'man, ga toch schilderen.'

Peter Swanborn

Kastalia, Uitgever Stichting Kastalia Amsterdam, nummer 5, najaar 2001, 55 pagina's. f 19,50/€ 8,85

